

Szakdolgozat

Az emberölés büntetésének szabályozása a Csemegi – kódextől napjainkig

Konzulens:

Dr. Lehotay Veronika

Jogtörténeti Tanszék

Készítette:

Maticsek Réka

Jogi Felsőoktatási Szakképzés

J6Q9X6

Miskolci Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar
Jogtörténeti Tanszék

2020

Thesis

The regulation of the punishment of homicide since the Csemegi Code to the present days

Consultant:

Dr. Veronika Lehotay

Department of Legal History

Made by:

Réka Maticsek

Jogi Felsőoktatási Szakképzés

J6Q9X6

University of Miskolc
Faculty of Law
Department of Legal History

2020

Tartalomjegyzék

I.	A Csemegi - kódex - Az 1878. évi V. törvénycikk.....	4
I./1.	Az élet elleni bűncselekmények szabályozása	4
I./2.	A börtön- és fegyházbüntetések	5
I./3.	Büntetések végrehajtása	6
I./4.	Kiss Béla, a „hírhedt cinkotai bádigos”	7
II.	Az 1950. évi II. törvény	8
II./1.	A nikotinos gyilkos	9
II./2.	Az utolsó miskolci akasztás	10
III.	Az 1961. évi V. törvény és az 1962. évi 10. törvényerejű rendelet.....	11
III./1.	A marfűi rém.....	14
III./2.	A halálbüntetés eltörlése, és az utolsó halálraítélt	17
IV.	A 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről	18
IV./1.	Ember Zoltán, a szentkirályszabadjai sorozatgyilkos	21
V.	Összegzés: Gondolataim a büntetési normákról	24
	Irodalomjegyzék	25
	Jogszabályjegyzék	26
	Hivatkozások jegyzéke	27
	SZERZŐI JOGI NYILATKOZAT	28

I. A Csemegi - kódex - Az 1878. évi V. törvénycikk

A magyar büntetőjog történetében a Csemegi - kódex volt az első magyar nyelven megjelentetett átfogó büntetőjogi szabályozást tartalmazó törvénykönyv. Alkotója, Csemegi Károly 1878-ban hozta nyilvánosságra, eredeti borítóján még „Törvényjavaslat” címmel (Törvényjavaslat. A magyar büntetőtörvénykönyv a büntettekről és a vétségekről. Közzéteszi a Magyar Királyi Igazságügyi Ministerium Budapesten 1878). A Szerző 9 fejezetből álló általános részt, valamint 43 fejezetből álló különös részt alkotott meg, a tettek súlyosságától függően pedig három csoportra osztotta a büntetéseket: büntettek, vétségek és kihágásokra. A törvénykönyv általános része 1951-ig, különös része pedig 1962-ig maradt hatályos.

„A Btk. első szakasza a nullum crimen, illetőleg a nulla poena sine lege elvet deklarálta, kimondván: Büntettet vagy vétséget csak azon cselekmény képez, melyet a törvény annak nyilvánít. Büntett vagy vétség miatt senki sem büntethető más büntetéssel, mint amelyet arra elkövetése előtt a törvény megállapított.”¹

I./1. Az élet elleni bűncselekmények szabályozása

„Az élet elleni bűncselekmények között (a XVIII. fejezetben) a törvény megkülönbözteti a szándékos és a gondatlan emberölést. A szándékos emberölésnek három fő típusát határozza meg: a gyilkosságot, amelyet előre megfontolt szándékkal követnek el, az erős felindulásban elkövetett emberölést, s a kettő között elhelyezkedő megfontolt szándékkal elkövetett emberölést. E fejezetben tárgyalja a törvény a kívánságra ölést, az öngyilkosságban való közreműködést (...), a gyermekölést, mint az emberölés privilegizált esetét, a magzatelhajtást (amelynél nem ismert el külön büntethetőséget kizáró körülményt), és végül a kitételt és elhagyást (koránál vagy állapotánál fogva gondozásra szoruló személy kitételét, elhagyását). A gondatlanságból elkövetett emberölés minősített esete, ha a halált az elkövetőnek a hivatásában, foglalkozásában való járatlansága, hanyagsága, a szabályok megszegése okozta.”²

A büntetések végrehajtására a guillotine honosítását terjesztették elő, viszont a képviselők ellenállására ezt az akasztás váltotta föl. Míg a kódex előtti évszázadokban

¹ Mezey Barna: A Magyar Jogtörténet (Budapest, 2007.) 331. oldal

² Mezey Barna: A Magyar Jogtörténet (Budapest, 2007.) 335-336. oldal

településenként kihelyeztek egy akasztófát a falu határába, addig a 19. századra ezt felváltotta a zártkörű akasztás.

„A kivégzést, zárt helyen kellett tartani, a végrehajtásnál azonban jelen kellett lennie a királyi ügyésznek vagy helyettesének, a törvényszék részéről kiküldött bírónak, jegyzőnek, a helybeli közigazgatási hatóság egyik főbb képviselőjének, a fogházfelügyelőnek, a lelkésznek és a halál megállapítására hivatott két orvosnak. Jelen lehettek, ha akartak az elítélt rokonai és védője. Ezen kívül a királyi ügyész engedélyt adhatott mások – kizárólag férfiak – részvételére is.”³

I./2. A börtön- és fegyházbüntetések

A kódex ismerte a –mai értelmezésünkben - enyhítő és súlyosbító körülményeket, amelynek tekintettel kellett lennie a terhelt tetteire és javára, valamint az egyéb körülményekre. Ismerték továbbá az életfogytiglani börtönbüntetés tételét is a határozott idejű büntetések mellett.

Az élet elleni bűncselekményt elkövetőkre főszabály szerint nem a halálbüntetés várt. Elsősorban a törvény úgy szabályoz a 279.§ szerint: szándékos emberölés büntette vonatkozásában 10 évtől 15 évig terjedő fegyházbüntetést helyez kilátásba.

A magzatelhajtást a mai elfogadott törvényekhez hasonlóan már akkor is a fogantatástól a születésig szabályozták. *„A kódex a büntetési tétel megállapításakor figyelemmel volt a terhes nő személyi körülményeire. Az a férjes asszony, aki a törvényes házassága alatt fogant magzatát hajtja vagy hajtatja el 3 évig terjedő büntetésre számíthatott, míg az, aki hajadon léte megfogant magzatát hajtja vagy hajtatja el csak 2 évig terjedő büntetéssel volt sújtható.”⁴*

A születés után már gyermekölés büntette miatt kellett felelnie a terheltnek. Ez természetesen nagyobb horderejű büntetést vont maga után, de a törvény hivatalosan nem mondja ki, hogy a magzati élet védelme ne lenne olyan fontos, mint egy már megszületett gyermek élete. A gyermekölés újszülött, védtelen és kiszolgáltatott gyermek megölését jelentette.

³ Miskolci Egyetem Kriminológiai Tansegédlet II. rész https://jogikar.uni-miskolc.hu/files/5956/Tansegedlet_Kriminologia%20mesterkepzes_Ponologia_2.pdf (23. oldal letöltés ideje: 2020.04.13.)

⁴ Gaál Szilvia: Az élet elleni bűncselekmények a Csemegi - kódex tükrében (11. oldal, letöltés: 2020.04.13.)

„Azon anya, a ki a házasságon kívül született gyermekét a szülés alatt, vagy közvetlenül a szülés után szándékosan megöli: öt évig terjedhető börtönnel büntetendő.”⁵

Bár a kódex az anyát jelöli meg, természetesen a harmadik személy által elkövetett gyermekölés is ugyanúgy büntetendő volt. A törvényi fogalmazást azonban jól mutatja, hogy legtöbb esetben az anyák, jórészt nem kívánt terhességüket, vagy az élve született, de életre nem képes gyermeket sokszor egyedül hozták világra, majd a szülést követően azonnal megölték a gyermeküket, holttestüket pedig elrejtették.

I./3. Büntetések végrehajtása

Csemegi Károly, mikor meg akarta győzni a képviselőket, Franciaországból hozatott guillotine-nal, illetve nyaktekerővel (garotte) borjakon mutatta be a lefejezés és a fej eltekerésével bekövetkezett halált. Ezt sokan megvetőnek találták, egy újságíró be is zárattak a következő írománya miatt: *„Nem ártatlan borjukon kellett volna ezt kipróbálni, hanem a javaslat szerzőjén, Csemegi Károlyon”*.⁶ A fent említett felháborodás és ellenzés miatt azonban a bitófa általi halál lett a törvényes kivégzési mód. Az új törvénykönyvnek köszönhetően visszaestek a bűncselekmények, hiszen egy akasztott ember láttán még egy egyszerű betörő is kétszer meggondolta mit tegyen.

*A törvénytörések 1881 és 1898 között első fokon 223 halálos ítéletet szabtak ki, ebből a Kúria mindössze 34-et hagyott jóvá, sőt 1896-tól 1900-ig egyáltalán nem is történt kivégzés az országban.*⁷

*A Csemegi-kódex rendelkezéseit még a boldog békeidők alatt egyszer módosították 1908-ban, amikor belekerült az 1908.évi XXXVI. törvénycikk, mely a fiatalkorú elkövetők esetében nem engedélyezte a halálbüntetés kiszabását. Ez azt jelentette, hogy azokat a gyilkosságban bűnösnek talált fiatalokat, akik még nem töltötték be 20. életévüket, kivégzés helyett tíztől tizenöt évig terjedő fegyházbüntetésre ítélték.*⁸

⁵ 1878: V. tc. 284. §.

⁶ Esti Kurir, 1931. március 31-i szám 7. oldal (9. évfolyam 73. szám)

⁷ Miskolci Jogi Szemle 2008. 3. évfolyam 1. szám (letöltés ideje: 2020.04.13.) https://www.mjsz.uni-miskolc.hu/files/egyeb/mjsz/200801/7_tothjz.pdf

⁸ http://magazin.pecsibolcsesz.hu/cikk/a_halalbuntetes_magyarorszagon (letöltés ideje: 2020.04.13.)

I./4. Kiss Béla, a „hírhedt cinkotai bádogos”

A magyar kriminalisztika történetének egyik leghírhedtebb sorozatgyilkosa, Kiss Béla 1905-ben költözött feleségével Budapestről Cinkotára, hogy bádogosműhelyt nyisson. Szomszédjai kellemes személyiségnek, precíz iparosnak, jó bádogosmesternek tartották. Mit sem sejtettek arról, hogy egy valódi pszichopata él a környezetükben. Ugyanis Kiss Bélát felesége 1912-ben elhagyta egy zenészért, sokan úgy hiszik, ebből a sértettségéből lett később bosszúvágy, viszont nem a hűtlen feleség, hanem az összes nő irányába. Miután egyedül maradt egyre gyakrabban fordultak meg nála nők, akik viszont soha nem léptek ki már a porta kapuján.

Bádogos lévén senkinek nem szúrt szemet a bádoghordók számának növekedése az udvaron. A hordóknak viszont sötét titkuk volt: 7 hordó, 7 tartósított női holttesttel, melyeket a fáskamrába rejtett. Később kiderült, Kiss újsághirdetéseket adott föl, melyekben naiv, egyedülálló nőket keresett, akiknek rokonaik vagy távol éltek, vagy már elhunytak. Célja nyilvánvaló, azt akarta, hogy senki ne keresse az áldozatait. A férfi az első világháborúban katonaként szolgált, háza 1916-ban gondnokság alá került. Az új lakó szerette volna felújítani a házat, ekkor találta meg egy ismerőseivel a fáskamrában a leforrasztott hordókat. Másnap ellepték a környéket a budapesti nyomozók és az újságírók.

A nyomozók a házkutatáskor nemcsak ponyvaregényeket és vegytani kézikönyveket találtak, hanem hozzávetőleg 500 darab, képeslapra írt szerelmes levelet is. Ezekben összesen 174 nő ajánlkozott fel neki, és közülük 71 lánynak megígérte, hogy rövid időn belül feleségül veszi.⁹

A nők többségét a pénz miatt ölte meg, de megtalálták élettársa holttestét is, akitől két lánya született. A rendőrség 7 holttestet talált meg, de egyesek szerint 9, mások szerint akár 24 nővel is végezhetett. Kiss Béla az I. világháborúból soha nem tért haza, viszont látni vélték New York-ban. Tettei súlyossága miatt, mivel előre kitervelt gyilkosságokat követett el, valószínűsíthető, hogy életfogytiglani börtön- vagy halálbüntetést szabtak volna ki rá.

⁹ <https://www.origo.hu/itthon/20170501-magyarorszagnak-is-megvannak-a-sajat-pszichopatai-olyan-is-akad-koztuk-aki-sosem-fedte-fel.html> (letöltés ideje: 2020. 04. 13.)

II. Az 1950. évi II. törvény

„31. § *A halálbüntetés és a börtön mindig főbüntetések.(...).*

32. § (1) *A börtön életfogytig vagy határozott ideig tart.*

(2) *A határozott idejű börtön leghosszabb tartama tizenöt év, legrövidebb tartama harminc nap.*”¹⁰

A Csemegi - kódex utána következő Büntetőtörvénykönyv az 1950. évben bevezetett II. törvény, mely a kódex általános részét váltotta föl, 1951. január 1-jén lépett hatályba. Ekkor még életben volt a halálbüntetés is, melyről így határoztak:

„47. § (1) *Halálbüntetés kiszabása esetén sem közügyektől vagy foglalkozástól eltiltásnak, sem kiutasításnak nincs helye.*

(2) *Halálbüntetésnek kegyelemből átváltoztatása esetében utólag határozni kell a halál helyébe lépő főbüntetés mellett alkalmazandó mellékbüntetés kiszabása tárgyában is.*”¹¹

Az emberölés tényéről így határoz:

„349. pont: *Aki embert előre megfontolt szándékból megöl, a gyilkosság büntettét követi el és halállal büntetendő.*”

„*Aki embert szándékosan megöl, és szándékát nem előre fontolta meg: a szándékos emberölés büntettét követi el és 10 évtől 15 évig terjedő börtönnel büntetendő.*”¹²

Mivel a törvény többször is hivatkozik a Csemegi kódexbeli szabályokra, szinte kijelenthetjük, hogy az 1878. évi Csemegi - kódex szabályrendszere érvényesült az életelleni bűncselekményekben, az 1962. évi új szabályozásig.

¹⁰ 1950. évi II. törvény

¹¹ 1950. évi II. törvény

¹² 1950. évi II. törvény

II./1. A nikotinos gyilkos

Az 1950-es évek egyik ismert és talán a legszomorúbb gyilkosság-sorozata Papp Erzsébet (később Holhos Jánosné) nevéhez fűződik. 1957-ben a nő összeházasodott Rostár Istvánnal, azonban házasságuk nem volt meghitt, a férfi sokat ivott és bántalmazta feleségét. Erzsébet nem csak ezért haragudott meg férjére, hanem azért is, mert ismerősük, Fürtös József – akinél akkoriban éltek – jobban keresett nála, jobb körülmények közt éltek, felesége pedig már korábban megsértette Erzsébetet. A nő ekkor döntötte el: nikotinnal fogja megölni férjét és Fürtösnét. Tervét azonban tesztelni akarta, kíváncsi volt milyen gyorsan hat az általa kevert méreg.

Sajnos ennek a tervnek az 5 éves Tarnóczi Ilona lett az alanya. A kislány átment a szomszédjaihoz 1957. augusztus elsején, Erzsébet akkor kínálta meg étellel és nikotinos itallal. Az ártatlan Ilona, mikor rosszul lett, egyszerűen ki lett téve az udvarra, hogy ne a házban érje a halál. Az udvaron összecsukszott, majd szinte azonnal meghalt, halálának okát akkor étel okozta fulladásként könyvelték el.

Ekkor Erzsébet már biztosan tudta, hogyan fog végezni a kiszemeltjeivel. 6 nap múlva Fürtösnét kínálta a gyilkos itallal, augusztus 23-án pedig Rostárt, a saját férjét gyilkolta meg a módszerrel. Ekkor már várandós volt közös gyermekükkel, aki 1958 januárjában született meg, de máig rejtély, hogyan halt meg alig pár hónaposan.

Erzsébet ekkor új kapcsolatba lépett, ezt családja nem nézte jó szemmel, lopási ügybe is keveredett. Tartott nővére véleményétől, így az akkor várandós Juhos Ferencnével is végzett 1958-ban, szintén nikotinos italt használva.

A következő évben hozzáment Holhos Jánoshoz, akitől született egy gyermeke is. Mikor a gyermek egy hónapos volt, Erzsébetet előzetes letartóztatásba helyezték (korábban is felmerült ellene a gyanú, de nem találtak elég bizonyítékot ellene így kiengedték az őrizetből), de a tárgyalással meg akarták várni a gyermek féléves korát. Erre sajnos nem volt mód, mert a baba 3 hónapos korában – anyjával együtt – leesett egy szénásszekérről és életét vesztette.

A rendőrség akkor fogott gyanút, amikor a pálinkásüveget, amiben az asszony a mérget tartotta, nem megfelelően hozták újra forgalomba és két ember is súlyos mérgezést tagadott, exhumálták az 5 éves kislány és első férje holttestét is.

Holhos Jánosné 1961. november 29-én halálra ítélték, kötél általi halállal végezték ki Miskolcon.¹³

II./2. Az utolsó miskolci akasztás

1981. július 11-én az avasi lakótelepen történt a gyermekgyilkosság. Kohányi Ferenc szerelemfúltásból vetette le gyermekeit a lakótelep egyik tízemeletes bérházának tetejéről. Mindhárom gyermek meghalt. A hír a Népszabadság 1981. július 14-i számában is megjelent, ekkor még csak a vádirat elkészítését várták.

Kohányit elsőfokon halálra ítélték Miskolcon, a leírások alapján érzelemmentesen hallgatta végig a büntetés kihirdetését. Szinte nem is reménykedhetett az enyhítésben, mikor másodfokon Budapesten is megerősítették az ítéletet. A férfi az utolsó szó jogán annyit mondott: *„Én követtem el a bűncselekményt, de nem én vagyok a felelős. Ha a feleségem nem hagy el, nem öltem volna meg egyiket sem.”* A Miskolci Megyei Bíróság 1981 októberében ítélte halálbüntetésre Kohányi Ferencet, előre kitervelten, különös kegyetlenséggel, több emberen elkövetett emberölés büntette miatt. A Legfelsőbb Bíróság 1982. január 14-én az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.¹⁴

Akkoriban Szemán János ezredes volt a miskolci börtön parancsnoka, őt még a kihirdetés napján megkérdezték, vállalja-e a miskolci büntetés-végrehajtás intézete az akasztást. A válasz igen volt, bár akkor még senki sem tudta, hogy többé nem látnak majd bitófát az udvarban. Kohányit elkülönítik egy másik zárkába – az úgynevezett siralomházba- itt búcsúzhatott tőle családja is. Szántó István így írja le a kivégzés napját:

„A börtönparancsnok aznap rendkívüli szolgálatot rendel el. Utolsóként hagyja el az épületet, és nem sokat alszik azon az éjszakán. Reggel korán jön érte a sofőrje, útközben felveszik Tóth Imrét, az ügyészt és Varga János bírót. (...) Megtudja, hogy a halálraítélt nyugodtan töltötte az éjszakát, nyugatóra nem volt szükség. A Pestről jött ítélet-végrehajtó, a hóhér és két segédje annál nyugtalanabb. Ők se szórakozásból művelik a szakmát. Már előző nap megérkeznek és intézkednek. Ismerik az ilyenkor szokásos házirendet. Néhány földszinti udvarra néző cellát kiürítenek, a többi ablakát bedeszkázzák. Jobb, ha az elítéltek nem látják, hogy ácsolják a bitófát. A szerkezet, a

¹³ https://hu.wikipedia.org/wiki/Holhos_J%C3%A1nos%C3%A9 (letöltés ideje: 2020. 04. 13.)

¹⁴ <https://www.eszakhironok.com/miskolc/67164-ledobalta-ket-a-panel-tetejerl-a-miskolci-harmas-gyermekgyilkossag.html#axzz6JhTXxJqy> (letöltés ideje: 2020.04.15.)

kötél és egy koporsó (...) mindig ott van a börtön padlásán. Ám mindezt össze kell készíteni. Aprólékos munka. A hóhérnak is van kívánsága: papucsban hozzák elé az elítéltet. Egyszer ugyanis csúnyán megrúgták. Pontban fél ötkor feláll a kirendelt bizottság. Valószínűleg, dr. Pfliegler Kálmán, a város legismertebb igazságügyi szakértője, börtönorvos is ott ügyel. A parancsnok a teljes állományt kivezenyli az udvarra, maga se tudhatja, végül ez lesz valamennyiüknek az utolsó ilyen látvány. Az örök karon fogva hozzák Kohányit.”¹⁵

Ekkor már megtört az elítélt, úgy kellett odavonszolni a bitófához. Az ítéletet még egyszer felolvasták, továbbá tudatják Kohányival, hogy az Elnöki Tanács a kegyelmi kérvényét elutasította, fellebbezésre nincs lehetőség. A hóhér elvégezte a munkát, majd húsz perc múlva az orvos is befejezte a jegyzőkönyvet. Aznap délben a család megkapta a férfi holttestét, ami újdonság volt, hisz addig a halálra ítéleteket jelöletlen sírokba helyezték. Így történt az utolsó akasztás általi halálbüntetés Miskolc városában, 1982. február 5-én. A történeteket még másnap, február 6-án megírta a Népszava, tudatva mindenkivel, hogy kivégezték a miskolci gyerekgyilkost.

III. Az 1961. évi V. törvény és az 1962. évi 10. törvényerejű rendelet

*Az 1961. évi V. törvény, és az azt életbe léptető 1962. évi 10. törvényerejű rendelet 1962. július 1-jén lépett hatályba (...).*¹⁶

Az 1961. évi V törvény így határoz a halálbüntetésről a 36. §-ban:

- (1) *Halálbüntetés csak azzal szemben alkalmazható, aki a bűncselekmény elkövetésekor huszadik életévét betöltötte.*
- (2) *Halálbüntetés mellett mellékbüntetésként csak vagyonelkobzást lehet alkalmazni.*
- (3) *Halálbüntetés alkalmazása esetében az ítélet jogerőre emelkedésével mindazok a jogkövetkezmények beállanak, amelyeket a törvény a közügyektől eltiltáshoz fűz (48. §).*
- (4) *A halálbüntetés kegyelemből életfogytig tartó vagy húsz évig terjedő szabadságvesztésre változtatható át. Ebben az esetben a mellékbüntetések kiszabásáról - a vagyonelkobzás kivételével - a bíróság utólag határoz.*¹⁷

¹⁵ <https://boon.hu/helyi-kozelet/jegyzet-az-utolso-akasztas-3156301/> (letöltés ideje: 2020. 04. 15.)

¹⁶ Mezey Barna: A Magyar Jogtörténet (Budapest, 2007.) 385. oldal

A törvény emellett a szabadságvesztés kiszabását fegyházban, szigorított börtönben, börtönben vagy fogházban rendelte letölteni.

A törvény különös részében változtatta meg az emberölésről szóló büntetéseket. Felsorolja a merényletet, mint bűnt: „*Aki az államhatalmi szerv tagját, állami szervnél vagy társadalmi szervnél irányító szerepet betöltő személyt a szocializmus érdekében kifejtett tevékenysége miatt megöli, tíz évtől tizenöt évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztéssel vagy halállal büntetendő.*”¹⁸

Háborús kegyetlenkedés néven így említi a büntetést:

- (1) *Aki háború idején a nemzetközi jogszabályok megsértésével a védtelen polgári lakosságot, a menekülteket, a sebesülteket, a betegeket, a fegyveres erő azon tagjait, akik a fegyvert már letették, továbbá a hadifoglyokat embertelen bánásmódban részesíti, öt évtől tizenkét évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.*
- (2) *A büntetés tíz évtől tizenöt évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztés vagy halál, ha a bűncselekmény halált okozott.*¹⁹

Halálos közúti baleset okozása:

- (1) *Aki a közúti közlekedés szabályainak megszegésével gondatlanul másnak halálát okozza, ha súlyosabb bűncselekmény nem valósult meg, egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.*
- (2) *A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha az elkövető a bűncselekményt járműnek vagy munkagépnek a közúton szeszés italtól befolyásolt állapotban történő vezetésével követte el, vagy a bűncselekmény több ember halálát okozta, illetőleg tömeges balesetet okozott.*²⁰

Az emberölés büntettének tételei a következők:

Főszabály szerint öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztés.

Tíz évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztés vagy életfogytig tartó szabadságvesztés vagy halál, ha a bűncselekményt:

- a) *különösen kegyetlen, előre kitervelt vagy sok ember életét veszélyeztető módon,*
- b) *nyereségvágyból, avagy más aljas indokból vagy célból,*
- c) *hivatalos személy ellen hivatalos eljárása alatt, illetőleg amiatt,*
- d) *több emberen vagy visszaesőként követték el.*

¹⁷ 1961. évi V. törvény

¹⁸ 1961. évi V. törvény 126. §

¹⁹ 1961. évi V. törvény 139. §

²⁰ 1961. évi V. törvény 194. §

(3) Aki emberölésre irányuló előkészületi cselekményt hajt végre, három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

*(4) Aki az embertölést gondatlanul követi el, egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.*²¹

Erős felindulásban elkövetett emberölésért két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztést, súlyos testi sértés miatt, ha a támadás halált okozott öt évtől tizenöt évig tartó szabadságvesztést, öngyilkosságban való közreműködésért pedig három évig terjedő szabadságvesztést vagy - fiatalkorú, elmebeteg, tudatzavar illetve gyengeelméjű öngyilkosságot elkövető személy esetén – hat hónaptól öt évig terjedő szabadságvesztést vetettek ki.

A Csemegi – kódex óta a házasságon kívül született gyermek megölése is az emberölés privilegizált esete volt. Az 1900-as évekig a házasságon kívüli teherbe esés felháborodást okozott a közösségekben, valamint az ilyen kapcsolatokról született gyermekek törvénytelenek voltak, így társadalmilag elítélendő volt a gyermek vállalása. A legtöbb ilyen gyermeket nem vállalta édesapjuk, és akiről tudott volt, hogy törvénytelen kapcsolatból született, sokszor elítélték. Az új rendeletben azonban változott a „törvénytelen gyermekek” sorsa.

*Az 1961. évi Btk. megszüntette az emberölés e privilegizált esetét és azt alapesetként rendelte büntetni, arra hivatkozva, hogy a társadalom szemléletének változása miatt a házasságon kívül született gyermekek már nem számítottak törvénytelennek és az anyáknak sem kellett – legalábbis elvi szinten – a társadalom rosszallásától tartaniuk.*²²

A magzatelhajtásért járó büntetések a következők:

(1) Aki más magzatát elhajtja, három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

A büntetés egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha

- a) az elkövető visszaeső;*
- b) a bűncselekményt üzletszerűen vagy*
- c) a nő beleegyezése nélkül követték el;*
- d) a bűncselekmény súlyos testi sértést okozott.*

(2) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény halált okozott.

²¹ 1961. évi V. törvény 253. §

²² Bolyki Orsolya: VIII. Az emberölés – Szabályozási újdonságok és régi vitakérdések https://jog.tk.mta.hu/uploads/files/11_BolykyO.pdf (letöltés ideje: 2020. 04. 18.)

(3) Az a nő, aki magzatát elhajtja, vagy elhajtatja, hat hónapig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(4) Nem büntethető magzatelhajtás miatt, aki a terhesség megszakítását az arra hivatott szerv által jogszabály alapján kiadott engedélynek megfelelően hajtja, illetve hajtatja végre.²³

Tehát a törvény a hivatalos abortuszt nem büntette.

Ezek mellett kettőtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel volt büntethető az a személy, aki: foglalkozás körében elkövetett veszélyeztetés (258.§) büntette miatt halált okozott, továbbá három évig terjedő szabadságvesztéssel volt sújtható az, aki segítségnyújtás elmulasztása (259.§) miatt felelt, mert nem nyújtotta a tőle elvárható magatartást, de valószínűsíthető, hogy a segítségével az elhunyt életben maradhatott volna.

III./1. A marfűi rém

Szüleink és nagyszüleink emlékezetében még biztos élénken él a Martfői Cipőgyár dolgozóinak tragédiája. A vállalatot az 1930-as években alapították, a gyártást 1942-ben kezdték meg, akkor még Cikta Rt. néven. A második világháború – és több vezetésben történt változás - után a cipőgyárat 1949-ben Tisza Cipőgyár Nemzeti Vállalatra nevezték át az államosítás után. A gyár a mai napig üzemel, immár 78 éve gyártanak magyar cipőket, a mai formában 1971 óta ismerhetjük őket. A gyárnak azonban volt egy sötét időszaka, melyet máig sokszor hallhatunk, ha a magyar sorozatgyilkosokról esik szó.

A martfői rém néven hírhedté vált Kovács Péter teherautó vezetőként dolgozott, családjával a saját maga által épített házban éltek. Rendes, dolgozó embernek ismerték a környéken. 1957. június 22-én viszont valami megváltozott: martfűn egy argentin filmet látott a moziban, melyben egy férfi erőszakosan viselkedett egy nővel. Ez annyira felizgatta a 23 éves férfit, hogy készletét érezte arra, ugyanazt megtegye egy nővel. Ezután a cipőgyárnál megvárta a délutáni műszak végeztét. *Észrevett egy lányt, aki egyedül indult haza Tiszaföldvár felé, ezért utánaeredt a biciklijével, majd egy sötét szakaszon rátámadt és egy vasrúddal fejbe vágta. Az ájult nő mellett önkielégített (ezt később Kovács bevallotta), majd végül egy vízelvezető árokba dobta. A magatehetetlen*

²³ 1961. évi V. törvény 256. §

*lány belefulladt a vízbe. A férfi ezután hazakerékpározott, majd a két nappal későbbi újságból tudta meg a nevet: Szegedi Margitot gyilkolta meg.*²⁴

Természetesen mindenki a lány ismerősei között kereste a tettest, hamar meggyanúsították Kirják Jánost, akit Margit régebben elutasított. A rendőrök „kivertek” belőle egy vallomást, a későbbi tárgyaláson pedig halálra ítélte a Szolnok Megyei Bíróság. Életfogytiglani börtönbüntetését a szegedi Csillag börtönben kezdte letölteni. Kovács Péter ezután tovább élte a megszokott életét, az első gyilkosság után öt év múlva támadt megint.

1962. március 5-én ismét moziba indult motorjával, útközben viszont összetalálkozott Sipos Ilonával, akiről tudta, hogy „könnyen barátkozik férfiakkal”.

A férfi és a lány motorra pattant, s Martfűt pár száz méterre elhagyva Szolnok irányába utaztak. A 442-es úton, ahol az út a legközelebb esik a Tiszához, megálltak, az ártérre gyalogoltak, ahol levetköztek. A közösülés azonban Kovács „sikertelensége” miatt megghiúsult, ám a férfi attól jött izgalomba, hogy elkezdte fojtogatni a lányt.

*Az ájult nő mellett onanizált, majd a szájába beletömte annak melltartóját, nyakára egy madzagot kötött, arra egy jókora követ, s a testet bedobta a Tiszába. Oszlásnak indult testét két hónappal később, május 4-én vetette partra Nagyrévnél a folyó.*²⁵

1963. november 13-án Tiszaföldvárról elindult Homokra, ahol épp akkor ért be a vonat, így ismét rátámadt a hazafelé sétáló Szabó Istvánnéra, akit szintén leütött kalapácsával, lemeztelenítette, fojtogatta és önkielégített mellette, ekkor viszont megzavarhatták, mert nem ölte meg az asszonyt. Koponyatörést és agysérülést szenvedett, de az életét megmentették.

1964. március 21-én pedig megint ölni akart, ekkor gyalog indult el a kalapáccsal, és megpróbálta fejbe ütni Sinka Józsefnét, viszont a kalapács csak a nő nyakát találta el, így az sikoltozni kezdett mire Kovács elmenekült.

Következő halálos áldozata csak tizennégy esztendőse volt. Méhész Évával 1965. március 20-án találkozott össze autósosás közben, s mivel jól ismerte a lányt, beült a járművébe. Kovács a 442-es főúton fuvarozta a stopposát, mikoris a férfi eszébe ötlött, hogy jó volna ezzel a lánnyal is azt csinálni, mint amit Sipos Ilonával tett. Így is volt: a Škoda tehergépkocsiban megverte, megfojtotta Évát, lemeztelenítette, onanizált mellette, majd közel ugyanott, mint Ilonáét, ezt a holttestet is a Tiszába dobta. Méhész Éva

²⁴ <https://zoom.hu/hir/2018/12/01/50-eve-vegeztek-ki-a-martfui-remet/> (letöltés ideje: 2020. 04. 23.)

²⁵ <https://www.szoljon.hu/kozelet/helyi-kozelet/bitofara-kerult-a-sorozatgyilkos-bestia-a-martfui-rem-utolso-resze-1178152/> (letöltés ideje: 2020. 04. 23.)

*bomlásnak indult testét egy hónappal később, április 22-én Tiszakécskénél fogták ki a folyóból.*²⁶

Utolsó halálos áldozata Szekeres Károlyné volt. A nő és Kováccsal és annak sógorával, Harangozó Lászlóval 1967. június 18-án együtt italozott a földvári „Marciban”. Másnap Kovács árut szállított a cipőgyárba, és este megvárta Szekeresné a kettesszámú portánál. Azért ott, mert reggel az első számú portánál nekiment a sorompóoszlopnak és az kitörte az oldalsó szélvédőjét. *Felvette, majd egy helyen leállította a teherautót, az asszonyt megtámadta, megfojtotta, lemeztelenítette és onanizált mellette. Ezt követően a késével levágta Szekeresné melleit. A holttestet az öcsödi hídon a Körösbe vetette, melyre másnap találtak rá.*²⁷

Ez vezetett a lebukáshoz, ugyanis a nő körme alatt és a hídon is találtak a szélvédő üvegéből.

*A szervek végül rábukkantak a törött teherautóra, majd Kovácsra is, aki bár először tagadta tettét, végül bevallotta a gyilkosságot, ahogy a Tiszából kifogott nőket és az 1957-es esetet is, amiért ugye Kirjákat ítélték el.*²⁸

1968. június 25-én megkezdődött a tárgyalása, melyről a Szolnok Megyei Néplap így írt:

*„A tettes kilétére úgy derült fény, hogy az öcsödi hídnál üvegcserepeket találtak. Kovács Péter gépkocsiját javították, mivel annak szélvédő üvege törött volt. Összehasonlítva megállapították, hogy a szélvédő és az öcsödi hídnál talált üvegcserepek megegyeznek. Kovács Pétert őrizetbe vették, ő azonban előbb tagadott. – Majd amikor az üvegcserepek azonosságát közölték, beismerte tettét, sőt későbbiek során elismerte a már említett személyek meggyilkolását, illetve az ellenük elkövetett merényletet. A fővárosi bíróság tegnapi zárt tárgyalásán Kovács Péter elismerte az ellene emelt vádat. Ma a tanúk kihallgatására kerül sor, a tárgyalás több napig is eltarthat.”*²⁹

Kirjác Jánost a börtönben töltött időszak alatt rendszeresen verték és erőszakolták rabtársai, így megtörtén távozott a szegedi Csillagból. A férfi soha többé nem alakított

²⁶ <https://www.szoljon.hu/kozelet/helyi-kozelet/bitofara-kerult-a-sorozatgyilkos-bestia-a-martfui-rem-utolso-resze-1178152/> (letöltés ideje: 2020. 04. 23.)

²⁷ <https://www.szoljon.hu/kozelet/helyi-kozelet/bitofara-kerult-a-sorozatgyilkos-bestia-a-martfui-rem-utolso-resze-1178152/> (letöltés ideje: 2020. 04. 23.)

²⁸ <https://zoom.hu/hir/2018/12/01/50-eve-vegeztek-ki-a-martfui-remet/> (letöltés ideje: 2020. 04. 23.)

²⁹ Szolnok Megyei Néplap, 1968. július 26. (19. évfolyam 174. szám)

*ki kapcsolatokat nőekkel, emberek közé sem nagyon merészkedett, magányosan halt meg a nyolcvanas években. Kárpótlást, állami bocsánatkérést sosem kapott.*³⁰

A bíróság több mint 70 tanút hallgatott meg az esetekkel összefüggésben. A Szolnok Megyei Néplap az ítélet kihirdetése után így írta le a történeteket:

*„Az ügyész perbeszédében kiemelte, hogy Kovács Péter tudata birtokában követte el cselekményeit. Beteges hajlama ellenére épelméjű, tudatában volt cselekménye társadalmi veszélyességének, így büntetőjogilag felelősségre vonható. (...) A több órás beszédek után tegnap hirdetett ítéletet a Fővárosi Bíróság. Bizonyítottanak találta Kovács Péter bűnösségét, és több emberen aljas célból elkövetett gyilkosságért halálra ítélte. (...) Az ügyész az ítéletet tudomásul vette, míg a védő a bűnösség megállapításának megalapozatlanságára hivatkozva fellebbezett. Az ítélet nem jogerős.”*³¹

Az ítéletet később a Legfelsőbb Bíróság és a Népköztársaság Elnöki Tanácsa is jóváhagyta. Így végül 1968. december 1-jén kötél általi halállal végeztek a martfűi rémmel.

Az esetet megfilmesítették, magyarországi bemutatója 2016. november 10-én volt. A rendező, Sopsits Árpád még a '70-es években hallott a történetről, és sokáig érlelte magában a film ötletét. Alkotása 2017-ben elnyerte a Magyar Filmdíj: legjobb játékfilm kategória díját.

III./2. A halálbüntetés eltörlése, és az utolsó halálraítélt

*Magyarországon a halálbüntetést 1990-ben törölték el, miután az Alkotmánybíróság 23/1990. (X. 31.) AB határozatában alkotmányellenesnek nyilvánította azt, az Alkotmány 8. és 54. §-a alapján.*³²

Magyarország történetében az utolsó, kötél általi halálraítélt Vadász Ernő volt. A tiszacsegei férfi már fiatalon büntetett volt, utolsó bűnös éjszakáján pedig leittasodott, majd felfigyelt egy jómódú férfira. Őt egy bűntársával az utcán megkínózták, kirabolták és agyonverték. A férfi a helyszínen elhunyt. Ezután kirabolták a sértett lakását is, de ez nem volt elég, másnap este Vadász a helyi ÁFÉSZ kisvendéglőbe is betört és szintén

³⁰ <https://zoom.hu/hir/2018/12/01/50-eve-vegeztek-ki-a-martfui-remet/> (letöltés ideje: 2020. 04. 23.)

³¹ Szolnok Megyei Néplap, 1968. augusztus 10. (19. évfolyam 187. szám)

³² <https://arsboni.hu/a-halalbuntetes-kronologiaja-magyarorszagon/> (letöltés ideje: 2020. 04. 24.)

kirabolta. Összesen 710 forintnyi ingóságot, ötezer forint készpénzt és négyszáz forint értékű számológépet raboltak ketten.

*A Hajdú-Bihar Megyei Bíróság 1988. január 12-én ítélte halálra Vadász Ernőt előre kitervelten és nyereségvágyból elkövetet emberölés büntette, nagyobb értékre elkövetett lopás büntette és okirattal való visszaélés vétsége miatt. A Legfelsőbb Bíróság különös kegyetlenséggel elkövetettnek minősítette az emberölést és elutasították a kegyelmi kérelmet.*³³

Az ítéletet a Budapesti Fegyház és Börtön akasztóudvarán hajtották végre. Bár még 1988-ban született pár halálos ítélet, ekkor már egyre többször esett szó a halálbüntetés eltörlésről, így a legtöbb halálos ítélet életfogytiglani szabadságvesztésre módosították.

IV. A 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről

A halálbüntetés 1990. évi eltörlése után egészen 2012-ig nem történt különösebb változás a törvényekben. 2012-ben azonban hatályba lépett a máig is hatályos Büntető Törvénykönyv. E törvény szabályozásai már sokkal humánusabbak, mint a 200 évvel ezelőttiek. A fentebb említettek szerint a halálbüntetést alkotmányellenesnek nyilvánították, viszont a büntetési tételek néhány esetben súlyosbodtak.

A törvény az emberölést az eddigiekben öt és tizenöt év közötti, vagy életfogytiglani, vagy halálbüntetéssel büntette. Az új Btk. enyhébben, de mégis súlyosabban büntet. A halálbüntetés eltörlése után öt évvel nőtt a súlyosbító büntetési tétel.

Az emberölést a következő módon mutatja be a törvény:

- (1) *Aki mást megöl, büntett miatt öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.*
- (2) *A büntetés tíz évtől húsz évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztés, ha az emberölést*
 - a) *előre kitervelten,*
 - b) *nyereségvágyból,*
 - c) *aljas indokból vagy célból,*

³³ <https://www.szeretlekmagyarorszag.hu/mit-kovetett-el-az-utolso-magyar-halalraitelt-ok/> (letöltés ideje: 2020.04.24.)

- d) különös kegyetlenséggel,
- e) hivatalos személy vagy külföldi hivatalos személy sérelmére, hivatalos eljárása alatt, illetve emiatt, közfeladatot ellátó személy sérelmére, e feladatának teljesítése során, továbbá a hivatalos, a külföldi hivatalos vagy a közfeladatot ellátó személy támogatására vagy védelmére kelt személy sérelmére,
- f) több ember sérelmére,
- g) több ember életét veszélyeztetve,
- h) különös visszaesőként,
- i) tizennegyedik életévét be nem töltött személy sérelmére,
- j) védekezésre képtelen személy sérelmére vagy
- k) bűncselekmény elhárítására idős koránál vagy fogyatékoságánál fogva korlátozottan képes személy sérelmére követik el.³⁴

Ha összehasonlítanánk az ötvenes évekbeli szabályozással, láthatjuk, hogy a megfogalmazás már nem a régimódi írásmód szerinti, de a tartalmi elemek nagyjából megegyeznek.

*Aki az emberölést gondatlanságból követi el, vétség miatt egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.*³⁵

Öngyilkosságban való közreműködésért is az első bekezdésben foglaltak foganatosíthatók, ha az öngyilkosságot elkövető személy tizennégy év alatti, vagy akaratnyilvánításra önállóan nem képes.

Továbbá a törvény megnevezi a Népirtást (142.§) amely büntetése tíztől húsz évig terjedő szabadságvesztés, vagy életfogytiglani szabadságvesztés lehet, illetve az Emberiség elleni bűncselekményt (143. §) Aki a lakosság elleni átfogó vagy módszeres támadás részeként a) emberölést követ el³⁶ (...) szintén tíz évtől húsz évig terjedő szabadságvesztést vagy életfogytiglani szabadságvesztést érdemel. Szintén ezek a büntetési tételek a Hadikövet elleni erőszak (148.§) büntette matt is.

Az emberölés minősített eseteit így taglalja:

*Erős felindulásból elkövetett emberölés: Aki mást méltányolható okból származó erős felindulásban megöl, büntett miatt két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.*³⁷

³⁴ 2012. évi C. törvény 160. § (1) - (2)

³⁵ 2012. évi C. törvény 160. § (4)

³⁶ 2012. évi C. törvény 143. §

³⁷ 2012. évi C. törvény 161. §

A Magzatelhajtást már hosszabb, öt éves intervallumban büntetik, illetve az anyára is nagyobb büntetés várhat. Ebben valószínűleg az játszhat nagy szerepet, hogy a társadalmakban nagyrészt már elfogadott a házasságon kívüli gyermekvállalás, az elvált szülők nevelte gyermekek és az egyedülálló vagy egyedüli szülők is megállják a helyüket. A nem kívánt terhességeket pedig örökbeadással is le lehet zárni, nem a terhesség megszakítása a cél. Ha azonban ezt a fajta eljárást nem egy szakképzett, illetve arra feljogosított személy végzi, bűncselekmény elkövetéséről beszélünk:

- (1) *Aki más magzatát elhajtja, büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.*
- (2) *A büntetés egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a magzatelhajtást*
 - a) *üzletszerűen,*
 - b) *az állapotos nő beleegyezése nélkül vagy*
 - c) *súlyos testi sértést vagy életveszélyt okozva követik el.*
- (3) *A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a magzatelhajtás az állapotos nő halálát okozza.*
- (4) *Az a nő, aki magzatát elhajtja vagy elhajtatja, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel ³⁸büntetendő.*

Foglalkozás körében elkövetett veszélyeztetés ³⁹büntette miatt, ha a cselekmény halállal végződött egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha kettőnél több ember halálát, vagy tömegszerencsétlenséget okoz, kettőtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő a vádlott.

Segítségnyújtás elmulasztása ⁴⁰miatt, ha a segítséggel az elhunyt élete megmenthető lett volna, három évig terjedő szabadságvesztéssel sújtható.

Az elkövető gyermekkorú, ha a bűncselekmény elkövetésekor még nem töltötte be a tizenkettedik életévét. Így a szabadságvesztést büntetés végrehajtási intézményben nem töltheti le, csak javítóintézetbe utasítható.

A büntetés végrehajtási intézetek fokozatai a következők:

- fogház (vétségek kiszabása után)
- börtön (büntett miatt, vagy vétség után, ha az elítélt visszaeső)
- fegyház (a három év vagy ennél súlyosabb büntetés kiszabása esetén)

³⁸ 2012. évi C. törvény 163. §

³⁹ 2012. évi C. törvény 165 §

⁴⁰ 2012. évi C. törvény 166. §

IV./1. Ember Zoltán, a szentkirályszabadjai sorozatgyilkos

Ember Zoltán az ezredforduló előtt és az után is többször ölt. Gyermekkorában, apja halála után (aki gyakran bántalmazta anyját) édesanyja egy másik helybéli férfival költözött össze, Véghelyi István azonban szintén agresszív volt. Az egyik magyar hetilap interneten megjelenített interjújából kiderült, miért az anyja új párja volt az első áldozat. A férfi a gyilkosságok előtt a volt barátnőjét késsel támadta meg, amiért 3 év börtönbüntetést kapott. Mikor letöltötte a szabadságvesztését megfogadta, hogy bosszút áll anyja bántalmazóján.

„Az a fickó is bántotta a mamát, gyűlöltem is érte, hiszen az anyám volt az egyetlen ember a földön, akit valaha is szerettem. 1987-ben elköltöztem tőlük, teljesen megszakadt a kapcsolatom a testvéreimmel is. Valahogy így alakult: sosem volt egymásra időnk. Azóta sem tudok róluk semmit, kivéve Pistiről, őt én öltem meg.”⁴¹

A férfi azt is elmondta, a gyilkosságok előtt összesen hét alkalommal került börtönbe. Anyja tudta, hiába kérné, hogy hagyja abba ezt a viselkedést, mindig is tudta, hogy fölösleges kérés lenne.

Tehát Ember 1991-ben egy csavarkulccsal ölte meg nevelőapját, Véghelyi Istvánt. A rendőrök viszont nem találtak elég bizonyítékot ellene és kihallgatás után elengedték.

Ezután hét évvel, 1998-ban együtt italozott a már említett Pistivel –Ember Istvánna – akinek azért kellett meghalnia, mert testvére el akarta adni közös helybeli házukat, és az összeszólalkozás közben Zoltán pusztán kézzel megfojtotta Istvánt. Tetemére csak hónapokkal később, 1999-ben találták rá.

A férfi mindig is anyagi gondokkal küzdött, aztán egy nap rájött, a falubeli idős emberek segíthetnek neki megoldani a gondokat. Csakhogy kölcsönkérni eszébe sem jutott, inkább ölni kezdett. Ezután kapta meg a hurkos gyilkos nevet.

2002 júliusában első idős áldozata egy 88 éves asszony volt. A nő a betörés zajára ébredt, Ember ezután fejbe verte, és a kezét összekötötte a lábával, nyakába pedig hóhérhurokot tett. Ezután kirabolta a nő házát. Akiket ezzel a technikával kötözött meg, gyakorlatilag saját magukat fojtották meg - az ötletet egyébként egy filmben látta.

2003. június 22-én egy 83 éves idős férfit ölt meg ugyanezzel a módszerrel, az ő házát is kirabolta. A faluban már tudták, hogy sorozatgyilkossal van dolguk, de senki

⁴¹ <https://www.blikk.hu/aktualis/ember-zoltan-nem-banja-hogy-gyilkolt/ws9pdv3> (letöltés ideje: 2020. 04. 29.)

sem értette utólag, hogy miért nem terelődött nagyobb gyanú az amúgy is zűrös életű férfira.

A férfi egyébként, amikor nem gyilkolt, építkezéseken dolgozott kőművesként. Valószínűleg a könnyű pénzszerzés mellett főnt akarta tartani a látszatot a munkájával, így kevésbé gyanakodhattak rá.

2004. március 7-én ismét egy idős nőt gyilkolt meg, akitől megközelítőleg 150 ezer forintot lopott. A hurkos módszer ismét bevált, viszont Embert ezután sikerült lebuktatni. Kiderült ugyanis, hogy részeg volt az utolsó akciónál és a rendőrök DNS-mintákat találtak.

50 fős körre szűkítették a lehetséges gyilkosokat, ebben pedig már benne volt a börtönben jártas Ember Zoltán is.

A férfi, amikor 2005-ben a már említett lapnak először nyilatkozott, nyugodt volt, semmilyen érzelm nem látszódott az arcán. Az interjúban így fogalmazott:

„Nem bánom, hogy gyilkoltam! Nem sajnálom őket, igaz, nem is haragudtam rájuk - folytatja a borzalmas históriát. - Tudtam, hogy az öregek otthon tartják a lóvét. Nekem szükségem volt a pénzre, hát elvettem tőlük. Mire a lakásban összekavartam, már végük volt. Nem volt idejük könyörögni az életükért. Hogy élveztem-e az ölést? Nem, de nem is zavart a dolog.”⁴²

A tárgyalásán nem mutatott megbánást, szinte cinikus volt, végig mosolygott. Az utána adott interjúban is végig egy félmosolyt fedezhettek fel az arcán. A férfit 2007-ben tényleges életfogytiglani börtönbüntetésre ítélték.

A büntetését a Szegedi Fegyház és Börtönben kellett volna letöltenie. Kétszer kísérelt meg öngyilkosságot, melyekről így mesélt:

„Nem érdekel. Felvágtam az ereimet, egyszer pedig nikotint ittam. Mindkétszer megmentettek. Kár, jobb lenne nekem, ha ennek az egésznek vége lenne. Nem hiszem, hogy a halál után létezik folytatás. Megeszik az embert a kukacok, aztán jól van.”⁴³

A férfi harmadik, végleges öngyilkossági kísérlete egy lepedővel való felakasztás volt. A börtönben még ugyan újraélesztették, de a klinikán életét veszttette. A Délmagyarország című lap így írta le a történeteket:

„Öngyilkosságot követett el vasárnap a Szegedi Fegyház és Börtönben – ismertebb nevén a Csillagban – a szentkirályszabadjai rémként, vagy más néven hurkos

⁴² <https://www.blikk.hu/aktualis/ember-zoltan-nem-banja-hogy-gyilkolt/ws9pdv3>
(letöltés ideje: 2020. 04. 29.)

⁴³ <https://www.blikk.hu/aktualis/ember-zoltan-nem-banja-hogy-gyilkolt/ws9pdv3>
(letöltés ideje 2020. 04. 29.)

gyilkosként elhíresült Ember Zoltán. A börtönben ugyan még újraélesztették, és beszállították a klinikára, ott azonban már nem tudták megmenteni az életét, agyhalott állapotba került. Úgy tudjuk, egy lepedővel akasztotta fel magát.”⁴⁴

Ahogy láthatjuk, Ember Zoltánnak semmit nem jelentett egy élet kioltása. Valószínűleg az anyját ért bántalmazások kelthettek benne olyan ingereket kiskorában, amiktől ennyire zűrös volt az élete. A saját testvérét épp olyan hidegvérrel gyilkolta meg, mint a számára idegen falubeli öregeket. Nem tudni, végeztek-e rajta elmeorvosi vizsgálatot, de mivel a tetteivel teljesen tisztában volt, valószínűleg pszichopata jegyeket fedeztek volna fel rajta.

⁴⁴ Délmagyarország című napilap 2015. április 24-i szám.

V. Összegzés: Gondolataim a büntetési normákról

A Csemegi - kódex óta nagyot fordult a világunk, így érthetően szükség volt a büntetések megreformálására is.

Alapvetően az emberek döntő többsége nem bírja az erőszakot, nem is szeretünk ilyenekről beszélni. Az interneten már szabályozták az erőszakosnak ítélt képek megjelenítését, amivel teljesen egyetértek, hiszen kiskorúak vagy gyenge idegzetű emberek is sokszor belebotlanának.

A „*szemet szemért, fogat fogért*”⁴⁵ elvet sosem pártoltam, én úgy hiszem, mindenki megkapja azt, ami jár neki. Viszont, sokszor még napjainkban, a pszichológusok sem látják át teljesen egy-egy elkövető elméjét, Csemegi idejében pedig még ennyire sem volt fejlett az orvostudomány, így akkoriban csupán az igazságszolgáltatás megítélésén múlt az elítéltek élete.

Azt hiszem, ha rajtam múlna, hogy visszavezessük-e a halálbüntetést, vagy sem, én nemleges választ adnék. Hiszen ha valaki tényleg megbánta a tettét ő még tud egy jobb életet teremteni magának, és visszailleszkeszteni a társadalomba, ha viszont egy érzéketlen, büntudat nélküli elkövetőről van szó, neki nagyobb büntetés lehet az, hogy soha nem kerülhet már ki a börtönből.

A mai szabályokon sem lazítanék, hiszen így is elég magas a bűnözés itthon, valószínűleg – ahogy a példák is mutatták régebben – lazább szabályokkal magasabb lenne minden eddiginél a bűnözési ráta.

⁴⁵ Talio-elv

Irodalomjegyzék

- **Balla Lajos:** *Az emberölés értékelése - jogszabályi keretek és a Debreceni Ítéltábla gyakorlata.* In: **Pro Futuro.** 2011. 1. évfolyam, 1. szám. 113-130. oldal.
- **Bolyki Orsolya:** VIII. Az emberölés – Szabályozási újdonságok és régi vitakérdések https://jog.tk.mta.hu/uploads/files/11_BolykyO.pdf
- **Délmagyarország** 2015. április 24.
- **Esti Kurir,** 1931. március 31-i szám
- **Fehér Lenke:** *Az emberölés.* In: Jogtudományi Közöny. 40. évfolyam. 9. szám. 540-542. oldal.
- **Gaál Szilvia:** *Az élet elleni bűncselekmények a Csemegi - kódex tükrében*
- <http://regiokutatasszemle.hu/az-elet-elleni-buncselekmények-a-csemegi-kodex-tukreben/>
- **Mezey Barna:** *Magyar Jogtörténet,* Osiris Kiadó, Budapest, 2007.
- **Mezey Barna:** *Bűn és büntetés.* In: **Rubicon,** 2019. (30. évf.) 9-10. sz. 4-8. old.
- **Miskolci Egyetem Kriminológiai Tansegédlet II. rész** https://jogikar.uni-miskolc.hu/files/5956/Tansegedlet_Kriminologia%20mesterkepzes_Ponologia_2.pdf
- **Miskolci Jogi Szemle 2008.** (3. évfolyam 1. szám.) https://www.mjsz.uni-miskolc.hu/files/egyeb/mjsz/200801/7_tothjz.pdf
- **Szolnok Megyei Néplap,** 1968. augusztus 10.
- **Szolnok Megyei Néplap,** 1968. július 26.

Jogszabályjegyzék

1878. évi V. törvénycikk - A Csemegi - kódex

1950. évi II. törvény - A Büntetőtörvénykönyv
Általános részéről

1961. évi V. törvény – A Magyar Népköztársaság
Büntető Törvénykönyvéről

2012. évi C. törvény – A Büntető Törvénykönyvről

Hivatkozások jegyzéke

http://magazin.pecsibolcsesz.hu/cikk/a_halalbuntetes_magyarorszagon

<https://www.origo.hu/itthon/20170501-magyarorszagnak-is-megvannak-a-sajatszichopatai-olyan-is-akad-koztuk-aki-sosem-fedte-fel.html>

https://hu.wikipedia.org/wiki/Holhos_J%C3%A1nosn%C3%A9

<https://www.eszakhirnok.com/miskolc/67164-ledobalta-ket-a-panel-tetejerl-a-miskolci-harmas-gyermekgyilkossag.html#axzz6JhTXxJqy>

<https://boon.hu/helyi-kozelet/jegyzet-az-utolso-akasztas-3156301/>

<https://www.szoljon.hu/kozelet/helyi-kozelet/bitofara-kerult-a-sorozatgyilkos-bestia-a-martfui-rem-utolso-resze-1178152/>

<https://zoom.hu/hir/2018/12/01/50-eve-vegeztek-ki-a-martfui-remet/>

<https://www.szeretlekmagyarorszag.hu/mit-kovetett-el-az-utolso-magyar-halalraitelt-ok/>

<https://arsboni.hu/a-halalbuntetes-kronologiaja-magyarorszagon/>

<https://www.blikk.hu/aktualis/ember-zoltan-nem-banja-hogy-gyilkolt/ws9pdv3>

SZERZŐI JOGI NYILATKOZAT

Büntetőjogi felelősségem tudatában kijelentem, hogy benyújtott szakdolgozatom kizárólag saját, önálló munkám.

A benne található másoktól származó, nyilvánosságra hozott vagy közzétett gondolatok és adatok eredeti leőhelyét a hivatkozásokban (lábjegyzetekben), az irodalomjegyzékben, illetve a felhasznált források között hiánytalanul feltüntetem.

Miskolc,.....

Név:_____

Neptun kód:_____

Aláírás:_____